HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

והכבשים והשעירים והמותרות והמעה כולהו כחזקיה לא אמרי לאנצויי לא חיישינן דכל חד וחד יומיה קא עביד כר' יוחנן לא אמרי לאיעפושי לא חיישי' כזעירי לא אמרי כיחידאה לא מוקמי כבר פדא נמי לא אמרי מותרות כולהו נמי מותרות מעה נמי לשקלים אזלא דתניא [א]להיכן קלבון זה הולך לשקלים דברי ר"מ ר' [ב]אליעזר [א]אומר לנדבה ושמואל אמר [ג]כנגד מותר חטאת ומותר אשם ומותר אשם נזיר ומותר אשם מצורע ומותר מנחת חוטא ומותר עשירית האיפה של כה"ג ור' אושעיא אמר כנגד מותר חטאת ומותר אשם ומותר אשם נזיר ומותר אשם מצורע ומותר קינין ומותר מנחת חוטא ושמואל מ"ט לא אמר כרבי אושעיא קינין תנא ליה רישא ור' אושעיא תני ולא תני (א) קינין והתני רבי אושעיא ותני קינין חד לקינין וחד למותר קינין ורבי אושעיא מאי טעמא לא אמר כשמואל סבר לה כמאן דאמר מותר של עשירית האיפה של כהן גדול ירקב דתניא מותר מנחת נדבה מותר מנחה ירקב מאי קאמר א"ר חסדא הכי קאמר [ב]מותר מנחת חוטא נדבה מותר עשירית האיפה של כהן גדול ירקב רבה אמר אפי' מותר עשירית האיפה של כהן גדול נמי נדבה אלא [ג]מותר לחמי תודה ירקב בפלוגתא מותר עשירית האיפה של כהן גדול רבי יוחנן אמר נדבה רבי אלעזר אמר ירקב מיתיבי [ד][ד]מותר שקלים חולין ומותר עשירית האיפה [ה]ומותר קיני זבין וקיני זבות וקיני יולדות וחטאות ואשמות מותריהן נדבה מאי לאו מותר עשירית האיפה של כהן גדול לא מותר מנחת חוטא אמר רב נחמן בר רב יצחק מסתברא כמאן דאמר [ו]מותר עשירית האיפה של כהן גדול ירקב דתניא [1]לא ישים עליה שמן ולא יתן עליה לבונה כי חטאת היא אמר רבי יהודה היא קרויה חטאת ואין אחרת קרויה חטאת לימד על עשירית האיפה של כהן גדול שאינה קרויה חטאת וטעונה לבונה ומדאינה קרויה חטאת מותרה ירקב: **מתני'** [ז]שור זה עולה ונסתאב אם רצה יביא בדמיו שנים שני שוורים אלו עולה ונסתאבו רצה יביא בדמיהן אחד ורבי אוסר [ח]איל זה עולה ונסתאב אם רצה יביא בדמיו כבש כבש זה עולה ונסתאב אם רצה יביא בדמיו איל ורבי אוסר: גמ'

והכבשים. אשם נזיר ואשם מצורע הבאים בני שנה שנאמר בהן כבש ינתקו לרעייה דמיהן לשופר השלישי והאי לא מערב מותריהן עם מותר גזילות ומעילות משום דלא דמו דאלו בני שנה ואלו בני שתי שנים אלו באין לכפר ואלו להכשיר: **והשעירים.** שעירי חטאת של ציבור של רגלים מכפרים על טומאת מקדש וקדשיו בשאין בה ידיעה כדאמרינן בשבועות (דף ג.) ולא מפי השמועה. ואין לנו בהמה ניתקת לרעייה אלא אלו דכבשה ושעירה הבאין לחטאת יחיד[ה] אין ניתקות לרעייה אלא מתות: **והמותרות.** כגון מי שמקריב אחד מכל אלו והפריש מעות לשם כך והוזלו בהמות וניתותרו המעות נותן לשופר החמישי: **והמעה.** קולבון שכל יחיד מביא מחצית השקל בהכרעה באדר ואם נתנו בין שניהם שקל שלם נותנין קולבון אחד מעה קטנה מפני הכרעה שעכשיו לא נתנו בין שניהם אלא הכרע אחד ואילו הביאום כמשפטן היו שם שתי הכרעות לפיכך נותנין קולבון: **כל חד וחד יומיה עביד.** ואם באו לו קרבנות הרבה שלא צריך לשופר אין לו ליטול כלום בעורות שנקנו מן המעות שניתנו בשופר: **כיחידאה לא מוקמינן.** דלא חיישינן להא דרבי דאמר[ו] קטן והביא גדול לא יצא אלא המתנדב עגל נותן המעות לשופר של פר והכהנים מקריבין פרים מהם עד שיכלו כל המעות שיש שם: **מותרות.** בתמיה. כלומר איהו חשיב חד שופר (ב) למותרות כולהו קמאי נמי דחשיב מן הניתקין לרעייה מותרות נינהו שניתותרו מכדי[ז] קרבן: **לשקלים אזלו.** לתרומת הלשכה עם שאר השקלים: **לנדבה.** לשופרות: הכי גרסינן **כנגד מותר חטאת מותר[ח] אשם נזיר ומותר אשם מצורע כו'.** שהפריש מעות לאחד מכל אלו וניתותרו נותנן לשופרות ואשם סתם היינו אשם גזילות ומעילות לא[ט] מיערב מותר דידיה בהדי חטאת ואשם נזיר ומצורע לא מיערב בהדי אשם סתם דזה בן שתי שנים ואיל בן שנה ואשם מצורע לא מיערב בהדי אשם נזיר דאשם נזיר בא להכשירו לנזירות טהרה ואין נותנין מדמו לבהונות ואין טעונים נסכים ואשם מצורע נותנין מדמו לבהונות וטעון נסכים ובא להתירו במחנה: **ומותר דמנחת חוטא.** הואיל ואיקרי חטאת אזיל מותרה לנדבת צבור דהכי אמרינן במסכת תמורה (דף כג:) זה מדרש דרש יהוידע הכהן כל הבא ממותר חטאת וממותר אשם ילקח בהם עולות הבשר לשם ועורות לכהנים אבל מותר מעות שאר מנחות לא אזלי לנדבת צבור אלא הוא יוסיף משלו ומביא מנחה אחרת: **ומותר עשירית האיפה של כ"ג.** שמקריב בכל יום ויום ואם הפריש מעות לעשירית האיפה של היום וניתותרו שוב אין יכול לצרפן לשם מחר אלא תפול לנדבת צבור שגם היא נקראת חטאת בפרק ואלו מגלחין במועד קטן (טז.) יקריב חטאתו[י] זו עשירית האיפה של כהן גדול: **ומותר קינין.** המפריש מעות לקינו[כ] וניתותרו מקינין: **תנא ליה רישא.** בשבעה שופרות קמאי חשיב חד דשמיה קינין: **ור' אושעיא תני.** במתניתין שלש עשרה שופרות ולא תנא קינין בקמאי: **חד לקינין.** מחוסר כפרה מביא מעות לקינו ונותן בשופר ואוכל בקדשים לערב כדקיימא לן (עירובין דף לב.) אין ב"ד של כהנים עומדים משם עד שיכלו כל המעות שבאותו שופר ולא חיישינן שמא לא יקריבו הואיל ואין באה על חטאת (ג) [ל](ואי איהו גופיה לא מצי לאקרובינהו): **מנחת חוטא.** שהרי לשם חובה הפריש: **נדבה.** לשופרות: **מותר לחמי תודה ירקב.** דלאו חטאת איקרו ונדבת יחיד לא (ד) קרבי דבפני עצמו אי אפשר להקריבו שלא מצינו לחם קרב בפני עצמו ועם תודה אחרת אי אפשר להקריבו שהרי אין תודה קריבה בלא לחמה והכי מפרש בשקלים בפרק שני[מ]: **מותר שקלים.** הכנים מעות מרודים לשקלים ושקלן וניתותרו מהן: **ואין אחרת.** ואע"פ שהיא חובה אינה קרויה חטאת שיהא לה דין חטאת שלא יהא טעון לבונה: ומדלגבי לבונה לית ליה דין חטאת לגבי מותר נמי לית ליה דין חטאת ואע"ג דאיקרי חטאת לאו דין חטאת אית לה דאימעטא לה מהאי קרא: **מתני' אם רצה יביא בדמיו שנים.** [נ]ואע"ג דהוי גדול והביא קטן ובגמ' [ע"ב] מפרש טעמא: **ורבי אוסר.** לכתחילה אבל אם הביא יצא דכיון דאמר זה אינו חייב באחריותו: גמ'

והמעה. קולבון שכל יחיד מביא מחצית השקל בהכרע באדר ואם נתנו בין שניהם שקל שלם נותנין קולבון א' מעה קטנה מפני הכרע שעכשיו לא נתנו שניהם אלא הכרע אחד ואילו הביאו כמשפטו היה שם שתי הכרעות לפיכך נותנין קולבון אחד כך פירש בקונט' וקשיא דאם הכרע עולה יותר ממעה היאך יוצאין בהכרע אחד במעה והלא חייבין שתי הכרעות ואם זה שיעור הכרע למה דחק בקונטרס לפרש כן לפיכך נראה דבכל הכרעות איירי ופלוגתא היא בתוספ' דשקלים דתניא כמה הוא נותן קולבון מעה כסף אחד מכ"ד כסף לסלע וחכמים אומרים חצי מעה של ארבע איסרות וקולבונות אלו מה היו עושין מהן נופלין לשקלים דברי ר"מ ר' אלעזר אומר לנדבה: **ושמואל** מאי טעמא לא אמר כרבי אושעיא. והוא הדין כל הני אמוראי דלעיל ורבי אושעיא מאי טעמא לא אמר כשמואל דבשלמא אמוראי דלעיל סברי דמותר מנחה לאו לנדבה אזלי אלא לרבי אושעיא דחשיב מותר מנחת חוטא כל שכן מותר עשירית האיפה: **היא** קרויה חטאת. בפרק קמא (לעיל ד.) דרשינן לה ותרתי שמעת מינה[ס]: **ומדאינה** קרויה חטאת ירקבו. לא דמי למותר מנחה דלא תירקב ואינה קרויה חטאת ועשירית האיפה דווקא דקרויה חטאת ביחזקאל (מו) אתא האי קרא לאפוקי דאין מותר קרויה חטאת ותירקב: לפי

מסורת הש"ס

א) [שקלים פ"א סוה"ד], ב) צ"ל אלעזר, ג) [לעיל קד.], ד) [שקלים פ"ב מ"ה], ה) צ"ל צבור ושל יחיד, ו) [לעיל קז:], ז) צ"ל מדמי, ח) צ"ל ומותר אשם ומותר, ט) ולא. צ"ק, י) [יחזקאל מד], כ) וניתוזלו הקינין וניתותרו המעות. צ"ק, ל) רש"ק מ"ז והצ"ק גרס לא יקריבו הס"ד אח"כ ד"ה ירקב הואיל ואין באה על חטא ואיהו גופא לא מצי לאקרובינהו הס"ד, מ) [עי"ש ה"ד לענין מותר לחמו של נזיר], נ) האי ואע"ג קאי על יביא בדמיהן א' וכן מוכח בסמוך וגי' הצ"ק יביא בדמיהן אחד ואע"ג כו', ס) [ועי' תוס' לעיל נט: ד"ה כי],

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' ולא תני קינין נ"ב בתמיה: (ב) רש"י ד"ה מותרות וכו' למותרות הס"ד ואח"כ מ"ה כולהו קמאי דחשיב כצ"ל ותיבת נמי נמחק: (ג) ד"ה חד לקינין וכו' וכו' על חטאת ואיהו גופיה כצ"ל ותיבת ואי נמחק: (ד) ד"ה מותר לחמי וכו' לא קרב בפני עצמו וא"כ אי אפשר:

◆

מוסף רש"י

כנגד מותר חטאת. כגון הפריש מעות לחטאת והוזלו הכבשים ונתותרו לו מעות **ומותר אשם.** סתם כגון גוזלות ומעילות **ומותר אשם נזיר.** דאותו מותר לא היה מעורב עם מותר אשם סתם לפי שזה לכפר וזה להתירו ביין **ומותר אשם מצורע.** דלא דמו להנך שבא להתירו במחנה (לעיל קד.).

◆

שיטה מקובצת

גמ' דברי ר"מ ור' אלעזר אומר: רש"י ד"ה והמותרות כגון מי שמחויב אחד: בא"ד וניתותרו המעות נותנם לשופר חמישי הס"ד: ד"ה כל כו' קרבנות הרבה שלא נצטרך לשופר: ד"ה מותרות כו' שניתותרו מכח קרבן הס"ד: ד"ה ה"ג כנגד מותר חטאת ומותר אשם נזיר: בא"ד ואשם סתם דהיינו אשם גזלות ומעילות כו' לא מערבי בהדי אשם כו' ואלו בני שנה ואשם: בסה"ד ובא להתירו לבא במחנה: ד"ה ומותר מנחת חוטא דהואיל ואקרי: ד"ה חד לקינין כו' אין ב"ד של כהנים עומדין משם עד שיכלו כל המעות שבאותו שופר שמא לא יקרבו ונמצא מחוסר כפרה אוכל בקדשים הס"ד ומה"ד ירקב דלאו חטאת ממש קרייה רחמנא שיהיו מותריו לנדבת צבור הואיל ואין באה על חטא ואיהו גופיה לא מצי לאקרובי בהו מנחת נדבה שהרי לשם חובה הפרישה הס"ד: ד"ה מותר כו' דבפני עצמן אי איפשר להקריבן כו' להקריבן שהרי כו': ד"ה אם רצה יביא בדמיו שנים דהוי קטן והביא גדול דשנים חשובין מאחד הס"ד ומה"ד יביא בדמיהן אחד ואע"ג דהוי גדול כו': תד"ה ושמואל כו'. ור' אושעיא מ"ט התה"ד:

עין משפט נר מצוה

לא א מיי' פ"ג מהל' שקלים הלכה ז:

לב ב ג ד מיי' פ"ה מהל' פסוה"מ הלכה ח:

לג ה מיי' שם הל"ט (ופ"ד מהל' שקלים הל' יא):

לד ו מיי' פ"ה מהל' פסוה"מ הלכה ח:

לה ז ח מיי' פט"ז מהל' מעה"ק הלכה ו:

◆

תורה אור השלם

1. וְאִם לֹא תַשִּׂיג יָדוֹ לִשְׁתֵּי תֹרִים אוֹ לִשְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה וְהֵבִיא אֶת קָרְבָּנוֹ אֲשֶׁר חָטָא עֲשִׂירִת הָאֵפָה סֹלֶת לְחַטָּאת לֹא יָשִׂים עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְלֹא יִתֵּן עָלֶיהָ לְבֹנָה כִּי חַטָּאת הִיא:

ויקרא ה יא

◆

רבינו גרשום

לוקחין לו ממעות פר: ובר פדא אמר כנגד פרים ואלים והכבשים והשעירים והמותר והמעה. שאם הפריש מעות לפרים או לאילים או לכבשים או לשעירים והותירו. והמותר שאם הפריש חטאת ואבדה והפריש אחרת תחתיה ונמצאת הראשונה תרעה עד שתסתאב ותמכר זהו מותר. והמעה זהו קולבון. שב' בני אדם שהיו שוקלין שקל היו מוסיפין עליו קולבון מעה כסף משום ששני חצאי שקל מכריעין יותר ממי ששוקל שקל ביחד: ולאותו קולבון היה לו שופר: לאינצויי לא חיישינן. ולא הוה צריך לכולהו בתי אבות אלא חד שופר: דכל חד וחד בית אב יומיה קא עביד. המותרות שיזדמנו לו ביומו נותנן בשופר ובו ביום מקריבן ואינו משיירן עד לערב כדאמרי' חזקה שאין הכהנים מתעצלין עד שיכלו כל המעות שבשופר: כבר פדא נמי לא אמרי מותרות. לשון תמיהא. דקאמר בר פדא והמותרות כולהו נמי מותרות נינהו דהפרים והאלים במותריהן קא מיירינן והיינו הך: לשקלים אזלא לקופות ולא לשופר: לנדבה. לנדבת צבור לקייץ: ושמואל אמר כנגד מותר חטאת כו' וחשיב נמי המעה היינו ו'. וכן ר' הושעיא חשיב ה' וחשיב נמי המעה: קינין תנא ליה רישא. דקתני תיקלין חדתין ועתיקין קינין היינו תורין וגוזלי עולה מכלל דהנך ששה לית בהו קינין: ור' אושעיא באותן י"ג שופרות ותני קינין ברישא. א"ל תרי קינין קתני חד לקינין עצמן. היכא דאייתי מעות ליקח בהן קינין. וחד למותר קינין. היכא דהפריש מעות לקינין וניתותרו: מאי קאמר כו': מותר מנחת חוטא נדבה דדומיא דחטאת היא מה חטאת מותרה נדבה אף מנחת חוטא מותרה נדבה דהא איקרייה חטאת כדבעינן למימר בסמוך: מותר עשירית האיפה של כ"ג ירקב. דהא לא מדמי לה קרא לחטאת: אלא מותר לחמי תודה. הואיל ויש להן קצבה ירקב אבל שאר מותרי מנחות דאין להן קצבה מותרה קרב דומיא דידיה דמותר עולה קרב עולה ומותר מנחת נסכים לנסכים וכן כולהו דומיא דקרבן עצמו: מותר שקלים. דהפריש פרוטות או גרוטאות ליקח בהן שקלים אותו מותר שעל השקל הוי חולין: מאי לאו היא קרויה חטאת מנחת חוטא דמותרה נדבה כחטאת ואינה טעונה לבונה כחטאת ולא עשירית האיפה דכ"ג שהיא טעונה לבונה ואינה קרויה חטאת הלכך מותרה ירקב: שור זה עולה ונסתאב. שהומם אם רצה וכו': (א) והא מותבינן היכי מצינן למימר דיביא בדמיו שנים דהא תנינן שור במנה והביא שנים במנה לא יצא: זה ונסתאב שאני. דהואיל דאמר שור זה עולה ולא אמר עלי לא נתחייב באחריותו: ועוד שהרי נסתאב דהשתא הוו ביה תרתי לריעותא הלכך יביא בדמיו שנים: מ"ט קאסר ר' משום דהוה ליה גדול והביא קטן דנתחייב בשנים דהיינו גדול והביא א' היינו קטן ואע"ג דנסתאב לכתחילה לא שרי ר' דלכתחילה אין מביא בדמיהן אחד אע"ג דאמר אלו ונסתאבו דמדקתני ור' אוסר משמע דאוסר לכתחילה והואיל דאע"ג דמסתאב לא שרי ר' להביא קטן ליפלוג נמי ברישא דקתני שור זה עולה ונסתאב יביא בדמיו שנים דהיינו גדול והביא קטן וליתני נמי ור' אוסר הואיל דלא שני ליה בין נסתאב לשלא נסתאב דהא בקטן והביא גדול קא אסר נמי: ר' אכולה מילתא פליג דודאי פליג נמי ארישא והאי דלא קא מיירי ר' ברישא משום דנטר להו כו': תדע דודאי פליג נמי ברישא בקטן והביא גדול אע"ג דנסתאב דהא תני הכא כבש זה עולה ונסתאב רצה יביא בדמיו איל ור' אוסר דהיינו קטן והביא גדול וקאסר אע"ג דנסתאב ש"מ: ממינא למינא. אם הביא שור ונסתאב אם יכול להביא בדמיו ממין אחר או כבש או איל: אבל מביא ב' אלים. אלמא דמביא ממנו מין אחר: ור' אוסר להביא ב' אלים לפי שאין בילה. שלא יכול לבלול זה עם זה דלכתחלה אסור לערב מנחה דחד איל באידך איל אע"ג דזה וזה בלילתן עבה ש"מ דממינא למינא שרי: אי הכי דמין אחר יכול ליקח בו מאי איריא תרי. דמאי איריא דקאמר דמביא בדמיו ב' אלים אבל חד איל לא דהא בנסתאב לא שני להו בין קטן לגדול דאם נדר גדול והביא קטן סבירא להו דיצא דהא קאמרי נסתאב שאני הלכך היכא דהביא שור גדול ונסתאב אמאי לא מצי לאיתויי בדמיה חד איל דהיינו קטן דהא אמרי נסתאב שאני דלא שנא גדול והביא קטן דיצא: תרי תנאי ואליבא דרבנן. דהך תנא דאמר לא יביא בדמיו איל אבל מביא בדמיו ב' אלים איהו סבר אליבא דרבנן דאע"ג דנסתאב אם נדר גדול לא יביא קטן הלכך אין יכול להביא איל אבל ב' אלים יביא דהיינו נמי גדול דומיא דשור: (ב)דכיון דהוו להו שנים. ב' אלים לא קאמר מערבה סלת בהדי הדדי דאין

(א) שייך לע"ב. (ב) עי' שיטה מקובצת ד"ה טעמא דאין בילה.